

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R 87—
za pol leta . R 42—
za četrt leta . R 21—
za 1 mesec . R 7—
Za Ljubljano mesečno 7 R
Za inozemstvo mesečno R 12—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uradn. telefon štev. 50

Brazuspešna pogajanja med rudarji in družbo.

Ljubljana, 31. decembra. Pogajanja rudarjev s trboveljsko premogokopno družbo so zopet potekla včeraj lepo mirno in brez vsakega uspeha, kar smo že itak pričakovali. Iz vseh dosedanjih pogajanj se nam zdi, da gospodje trboveljske družbe nimajo še prav nič smisla za zboljšanje nad vse slabega rudarskega položaja. Na pogajanjih 28. decembra se je predlagal temelj pogajanj, naj se plače in dohodki v Trbovljah zednajo s plačo rudarjev državnega rudnika v Velenju, kar bi pomembno rešilo skromni povisek, povprečno komaj: pri sameih 13 K in pri oženjenih 21 K in še to le v živilih. S plačo bi bili morda še celo na slabšem. A družba, ki je septembra ponujala že skoraj toliko, kar danes delavci zahtevajo, sedaj to odločno odklanja. Pripravljeni pa povišati le za nekaj in še, to le za 10%, ako ji vlada dovoli povišati cene premoga. Vlada tega sicer ne dovoli, pač pa se sidi na nekakšno cencanje, ki je vse prej, kot v prilog delavstvu. Od družbe je bilo, kot že omenjeno, tudi, da se je znatno zmanjšala proizvodnja premoga in to vsled demoralizacije vojske in vsled delavnosti od strani delavstva. To je vzbudilo med pogajajočimi razburjenje, če, toliko nam daje jesti in to-

liko zaslužiti, kot pred vojsko, pa se bode produkcija gotovo dvignila. Če pa se povišajo cene premoga, bo s tem prizadel zopet le revnejši sloj. Zato ne cene zvišati, pač pa znižati profit družbi! Da se odpomore temu, se je od strani vlade kot že zadnjič predlagalo, naj se deli del čistega dobička družbe z delavci. Nato je izjavila družba, da to že izvaja z akordnim delom. Ker ta presmešna izjava ni obveljala in ker ravnatelj ni hotel pristati ne na eno ne na drugo in ker je tudi vlada morala podati svoje mnenje, so vladni zastopniki odšli k seji. Napovedal se je odmor četrte ure. Čez trideset ur je bil pozvan k seji še ravnatelj premogokopne družbe, nakar so se vsi gospodje kmalu vrnili. Naznanjen je bil rezultat seje, da so za danes pogajanja brez uspeha končana. Snidejo se pa danes popoldne zastopniki vlade in premogokopne družbe, da se brez zastopnikov delavstva domeni, na kakšen način naj bi se končala stavka in v koliko se bo ugodilo delavstvu. Delavstvo pa da se bo o tem sklepu takoj obvestilo. Nato se je cela komedija po 4 urnem trudenem prenikanju po stolah in po večanju otrobov mirno končala.

„Novi čas“.

Novi krščansko socialni delavski dnevnik bo »Novi čas«. Pozivljamo vse somišljenike na delo za novi list. List bo vzd. ževal in vodil konzorcij, ki mu načeluje poslanec Gostinčar. Somišljenike prosimo, če jim razmere dopuščajo, naj pristopijo h konzorciju.

Povsod naj se osnujejo agitacijski odbori za razširjenje našega lista. Pridobivajte mu povsod prijateljev in naročnikov!

Skrbeti pa je treba tudi, da se povsod v organizacijah ustanove dopisovalni krožki, ki bodo vse važne stvari takoj poročali listu.

Kjer še ni organizacij, naj se za to vevajno delo zavzamejo naši somišljeniki. List bo poročal o vseh važnih zadevah našega ljudstva. Osebnih napadov se bo izogibal. Naše delo bo stvarno in resno. Le tako moremo služiti svoji veliki krščanski misli!

List bo stal na leto 144 kron, na mesec 12 kron, v Ljubljani v upravnistvu prejemati bo stal do nadaljnjega 10 kron.

Uredništvo se nahaja v Kopitarjevi ulici št. 6, istotam se nahaja uprava.

Nesreča za delavstvo

Pogajanja med trboveljsko družbo in stavkajočimi rudarji so včeraj zopet končala brez uspeha. Pokazalo se je celo, da se gospodje od trboveljske družbe postali nekaj samozavestnejši, ko so bili pred mesecem dni. Na včerajšnji seji so celo najavljali, da čenč rudarjem ne privolijo nič tega, kar bi jim bili privolili pred časom. Strah ide tedaj dalje, ne da bi bili delavci dosegli doslej kaj količkaj pomembnih uspehov. To je velika krivda komunistične taktike, ki pa s tem ni zadovoljna.

Istotčasno so komunisti započeli gibanje v Bosni, kjer je došlo do krvavih bojov z vojaštvom. Zapeljano delavsko ljudstvo je prelivalo svojo srčno kri, doseglo pa ni ničesar. S tem se je celo delavsko gibanje še bolj kompromitiralo in oslabilo.

Da pa bo mera nesreč polna, so včeraj komunisti poskušali v Belgradu puč, ki ga je policija z enim mahom zadušila. S tem trenutkom triumfira takorekoč v celi državi zopet kapitalistična sila, naslanjajoča se na vlado, nad celotnim delavskim pokretom, ki so ga komunisti zapeljali v to zagato, iz katere ni izhoda razen umika.

Leto 1920 bo v zgodovini gibanja jugoslovanskega delavstva eno najusodnejših. Meseca aprila so komunisti poskušali puč, ki se je ponesrečil. S tem so ojačili vrste delavskih nasprotnikov. Danes ponavljajo svoj aprilski čin ter s tem rušijo vso moč in veljavo, ki so jo v teku mesecev druge pametnejše delavske organizacije znale pridobiti delavskemu gibanju.

Leto 1920 končuje z nesrečno in usodno bilanco za delavstvo, ki bi danes pomenilo lahko v državi močan faktor, da komunisti niso razbili njegovega vpliva z brezumnimi štrajki ter puči in da niso na zločinski način povzročali prelivanja delavske krvi.

Naj bi ta dejstva odprla vsemu delavstvu oči, da bo v novem letu 1921 popravilo zločinske pogreške komunistov ter zopet uveljavilo delavski vpliv s pomočjo svojih organizacij!

Krščansko delavstvo se te naloge zaveda in gre v novo leto s trdno voljo delati v tem smislu za boljšo bodočnost delavskega stanu.

Nova pljuska.

Dne 29. t. m. je sklepal ministrski svet v Belgradu o zamenjavi črnogorskih perperjev za dinarje. Zamenjava se bo izvršila na tej-le podlagi: Kdor ima do 5000 perperjev, jih zamenja al pari, to je, dobil bo zanje toliko dinarjev, kolikor bo oddal perperjev; vsote nad 5000 perperjev se bodo zamenjavale v razmerju 1 : 2, to je en dinar za 2 perperja. Vse obveze, sklenjene na podlagi perperja do 1. januarja 1916, se likvidirajo al pari, kasneje sklenjene v razmerju 1 : 2.

Tako črnogorski perperji, ki nimajo takorekoč nobenega kritja in ki na svetov-

nem tržišču niso bili priznani kot plačilno sredstvo. A naša jugoslovanska krona se nam je — neglede na odtegnitev 20% o priliki žigosanja — zamenjala v razmerju 1 : 4. To postopanje Belgrada nasproti Hrvatoma in Slovencem žigosa zagrebški »Jutarnji list«, ki stoji najbližje demokratom in se mu torej ni bati očitka, da govori iz separatističnih namenov, med drugim tako-le:

»O jugoslovanski kroni, ki jo je bil začel nacionalizirati dr. Ninčić z žigosanjem in ki je bila kasneje kolekovana, so se izražali nepovoljno in z omalovaževanjem tako Ninčić in Veljković, kakor Velizar Janković in sedanji finančni minister Kosta Stojanović. »Ničvredna krona« — to je bila krilatica. Pa glej čudo — je ničvredna krona ima danes na svojem cirkulacijskem področju razmerno večjo kupovalno moč nego dinar na svojem. Odredbe in določbe prisilnega tečaja 1 : 4 v praksi niso mogle delovati tako, kakor so to zamislili finančni ministri. Ničvredna krona je obdržala razmeroma visoko kupovalno vrednost in danes se v kronskem področju živi za 50% ceneje, nego v dinarskem, ki je eno najdražjih na svetu! Ako bi bili zločini, bi morali priti do zaključka, da je dinar padel pod vrednost krona.

Docim so se pa torej kroni zamenjale v razmerju 1 : 4, se pa sedaj zamenjuje perper v razmerju 1 : 1, oziroma 1 : 2. In vendar kroži krona po najbogatešem delu jugoslovanskega ozemlja, njena podlaga so nepregledne šumske domene najboljših hrastovine na svetu, za varnost te krona jamci plodnost najboljša jugoslovanske zemlje; ta krona je pokrita z najboljšim železniškim omrežjem v Jugoslaviji in vsa izvoz, ki naj bo podlaga naše trgovske bilance v teh dveh letih, gre izključno z ozemlja kronske novčanice. A perper? Njegovo podlago tvorijo divje skalovje Črne gore, pokrajina, ki je gospodarsko popolnoma pasivna, perperja na svetovnem tržišču nikdar niso smatrali za resno valuto. In ta perper postaja sedaj naenkrat dvakrat in štirikrat več vreden nego naša krona!

Jasnejšega dokaza za dvojno mero do slej nismo imeli. G. finančni minister naj nam dovoli vprašanje: 1. Ako je 1 perper vreden 1 dinar, koliko je vredna naša krona, katere področje daje za emisije Narodne banke jamstvo v obliki državnih šum? 2. Ali se smejo take transakcije zamenjave in določanja razmerja vršiti mimo konstituante? 3. Ker je danes vsakomur očito, da se je razmerje 4 K za 1 dinar odredilo v intereseu nekoliko Belgrajskih familij okoli Narodne banke, a na škodo vsega prebivalstva — tako Hrvatov in Slovencev kakor tudi Srbov iz novih krajev; ker se je dalje s tem izvršil rop najgrev vrste, ki ima težke politične posledice, kakor pričajo volitve; kaj hoče sprito tega storiti finančni minister? Ali hoče predlagati konstituenti, da se ta udarec na ljudsko premoženje popravi?

Temu bi tudi s svoje strani pripomnili, da se tisti, ki mislijo, da je vprašanje o razmerju 1 : 4 med krono in dinarjem že končnoveljavno rešeno in pokopano, zelo motijo. Pripravijo naj se na nov trd, pa pravičen obračun. Ljudstvo ve, da je treba krivično blago povrniti.

Korupcija v upravi.

Veliko smo v prejšnji državi zabavljali proti birokratični upravi, vendar je treba vkljub vsem hibam nekdanje uprave pribiti sledeče:

Slovenske pokrajine se imajo ravno tej upravi, ki nam je ostala po splošnem razsulu, v veliki meri zahvaliti, da so bile v usodnih dnevih prevrata obvarovane anarhije.

Ni treba biti ne poseben politik, ne učenjak, da se razume, da je poštena, sposobna, političnim izpremembam in vplivom ne izpostavljena uprava eden glavnih pogojev za notranjo trdnost in zunanji ugled države. Ne le, da more le taka uprava zadostiti zahtevam in nalogam, ki ji pripadajo, ampak je taka uprava tudi najmočnejši zgled reda, delavnosti in poštenja na spodaj — celokupnemu prebival-

Komunistični puč v Belgradu ponesrečen.

Včeraj je Belgrad stal v znamenju puča, ki so ga poskušali komunisti.

V sredo zvečer so komunisti na svojem zborovanju stlenili, da se v četrtek jutraj začne prevrat. Ta sklep je bil seveda takoj znan policiji, ki je takoj za-

sedla delavski — komunistični dom in komunistično tiskarno. Vlada je razpustila komunistične organizacije in ustavila njihove liste. Voditelji listov so aretovani. Na cestah patrolirajo oddelki policije, vojaštvo je pripravljeno.

Komunistično gibanje v Zagrebu zadušeno.

Generalna stavka in vladne odredbe.

LDU Zagreb, 30. dec. (ZNU). Danes dopoldne je bila v Zagrebu proklamirana generalna stavka delavstva komunistične stranke. Vendar je stavka uspela le deloma, ker je pustilo delo samo tovarniško delavstvo, docim se v malih obratih dela. Tudi trgovine so bile odprte. Delavci in komunisti pa so terorizirali trgovine, da se morajo zapreti. En del se je pozivu odzval, drugi del trgovin pa je ostal odprt. Kavarnice in gostilnice so ves dan zaprte. Ob sedemnajstih je vodstvo komunistične stranke sklicalo skupščino v kino Metropol, pa je redarstvo prepovedalo skupščino. Ves dan so se zbirali po mestu delavci in veliko število radovednežev. Ker je medtem izšla minjstrska naredba, s katero se razpuščajo komunistična združenja, je redarstvo zasedlo Delavski dom v Ilici št. 55, izpraznilo vse prostore in zapečatilo vrata. Ravno tako je redarstvo zasedlo železniško tiskarno, kakor tudi prostore zveze privatnih nameščencev, katere vodstvo se nahaja v komunističnih rokah. Popoldne okoli 17. je prišlo do spopada z redarstvom v Mesnički ulici. Komunisti so metali kamenje na redarstvo in orožništvo, nakar je bilo oddanih nekoliko strel v zrak, delavstvo pa je zbežalo v Tuškanec. Medtem je nastopilo tudi vojaštvo, ki je zasedlo vsa javna poslopja in važne dohode v mesto. Danes ni izšel v mesto

valud stavke noben list. Ob 21. so izšle »Službene Narodne Novine«, ki objavljajo naredbo banskega upravitelja dr. Bošnjaka, s katero se na ozemlju Hrvatske in Slavonije ustavljajo vsi komunistični listi in najstrožje prepoveduje širjenje komunističnih propagandnih spisov. Ker se je delavstvo vedno bolj zbiralo, je zvečer nastopilo redarstvo, ki je izpraznilo vse ulice in sedaj vlada v mestu popoln mir. Redarstvo je izdalo najboljše varnostne odredbe. Tako se morajo hišna vrata zapirati ob 19., prepovedano je vsako zbiranje na ulici, prepovedano je točenje alkohola, za jutri na Silvestrovo pa so prepovedane vse zabave. Vlada je izdala uradni komunistične organizacije in ukreniti vse varnostne odredbe. Te odredbe mora vlada izvesti z vso energijo, ker hoče brez-pogojno ščititi svobodo, red in varnost imetja državljanov v državi ter je samo od vseh treznih elementov odvisno, da se te odredbe izvedejo brez nepotrebnega vznemirjenja.

Vlada proti komunistom.

Belgrad, 30. dec. Z ozirom na sedanje komunistično gibanje je vlada izdala oster oklic proti komunistom. Na koncu oklica naznanja ministrski svet sledeče odredbe:

Zato odreja ministrski svet: 1. da se do rešitve ustave prepoveduje vsaka komunistična in druga razkrojna propaganda, ustavijo njihove organizacije, zapro njihova zbirališča, prepovedo njihove novine in vsi drugi spisi, ki bi motili pokoj in mir države, propovedovali, opravičevali ali hvalili diktaturo revolucije ali kakršnokoli nasilje. Takoj se imajo odstraniti vsi pozivi na generalno stavko in do enega meseca zapreti vsi, ki jih razširjajo ustno ali pismeno; 2. prepovedujejo se tiskane stvari, s katerimi se zmanjšuje pomen teh ukrepov, izdanih za ohranitev svobode, reda in lastnine; samoobsebi se razume, da ostane nedotaknjena svoboda javne besede in pisma, ako se z njimi ne žali drža-

va in ne izziva javna demoralizacija; 3. v vsakem primeru nereda, ki ima značaj rusitve, se bodo najprej ukrenili ostri koraki proti voditeljem in moralnim podpornikom; 4. določa se obvezna prijava orožja ter se bo vsak, ki ne bi prijavil strelnega orožja ali eksploziv, kaznoval s tremi meseci zapor; 5. za ves čas dela ustavodajne skupščine so prepovedane v Belgradu vse manifestacije razkrojnega ali vznemirjajočega značaja ter se bodo izročili vojnemu sodišču vsi oni, ki bi se z orožjem upirali državnim varnostnim organom; 6. z našega ozemlja se iztirajo vsi tujci, ki bi se pridružili zmešnjavam ali jih jačili; 7. iz državne službe se odpustijo vsi uradniki, višji in nižji, ki bi širili boljševiško propagando v naši državi ter se odzame pomoč za študiranje vsem študentom komunistom.

